

АНОТАЦІЯ

Немсадзе Г. Г. Фінансова архітектура корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (07 «Управління та адміністрування»). – Національний університет «Чернігівська політехніка». – Чернігів, 2021.

У дисертації обґрунтовано теоретичні положення та розроблено практичні засади щодо удосконалення фінансової архітектури корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища. Розкрито теоретико-методологічні засади фінансової архітектури корпорації. Удосконалено понятійно-категоріальний апарат функціонування корпоративних структур у сучасних умовах економічного розвитку країни. Уточнено зміст таких категорій, як: «архітектура» (система окремих компонентів, їхнього взаємного розташування та взаємозв'язків, яка являє собою спосіб виразу певних закономірностей та формує функціональну якість предметного середовища, що залежить від трансформації її компонентів); «фінансова архітектура корпорації» (адаптивна система взаємопов'язаних компонентів, а саме структури власності, структури капіталу, корпоративного управління та організаційно-правової форми господарювання, що впливає на діяльність корпорації шляхом досягнення її менеджментом фінансових цілей у короткостроковій та довгостроковій перспективах). Це забезпечує комплексність дослідження фінансової архітектури корпорацій та сприяє формуванню основ для визначення пріоритетних напрямів її удосконалення з урахуванням впливу нестабільного економічного середовища.

Розглянуто компоненти фінансової архітектури корпорації, їхні основні характеристики функціонування і взаємодії для діагностики та нейтралізації негативних тенденцій нестабільного економічного середовища, що дає змогу

забезпечити фінансову стійкість, підвищити рівень інвестиційного потенціалу корпорації. Відмічено, що в умовах нестабільного економічного середовища та посилення фінансових протиріч між інтересами різних суб'єктів підприємницької діяльності особливої гостроти набувають питання щодо пошуку фінансової моделі, яка сформована на базі інтегрованої взаємодії структурних компонентів корпорації, що визначають її внутрішню будову.

Розроблено науково-методичний підхід щодо визначення впливу нестабільного економічного середовища на фінансову архітектуру корпорації, який базується на ідентифікації факторів зовнішнього та внутрішнього середовища в розрізі компонентів фінансової архітектури корпорації та дозволяє виявити вплив таких факторів на розвиток корпоративного сектору економіки в цілому.

Значну увагу приділено питанням впливу фінансової архітектури на ефективність фінансової діяльності корпорацій. Здійснено оцінку операційної ефективності фінансової діяльності корпорації «GIR» за 2015–2019 рр. Проаналізувавши підходи до оцінки ефективності, зроблено висновок про доцільність використання показника рентабельності операційної діяльності як інтегрального показника операційної ефективності фінансової діяльності й відмічено, що значний вплив на фінансову діяльність має фінансова архітектура корпорації. На основі проведеного дослідження визначено, що фінансова архітектура корпорації змінюється під впливом ендогенних та екзогенних чинників розвитку корпорації та залежить від грошово-кредитного регулювання в країні.

Зазначено, що важливою складовою аналізу ефективності фінансової діяльності корпорації є її стратегічна ефективність. З'ясовано, що забезпечення такої ефективності є одним з найважливіших питань для менеджменту корпорацій в умовах сьогодення. Відповідно в дисертації проведено аналіз ефективності фінансової діяльності корпорації «GIR» за 2015–2019 рр., що реалізується на основі показників економічного прибутку,

ринкової капіталізації корпорації, вартості корпорації та коефіцієнта Q Тобіна. Зазначені показники визначено ключовими для аналізу стратегічної ефективності фінансової діяльності корпорації. Це дозволяє власникам отримувати актуальну інформацію про фінансовий стан та діяльність корпорацій з метою підвищення результативності прийняття та реалізації управлінських рішень.

Доведено, що визначення ключових пріоритетів розвитку сучасних корпорацій та ефективне застосування інструментів для оптимізації їхньої фінансової архітектури є неможливим без використання комплексу моделей та методів економіко-математичного моделювання. Таким чином обґрунтовано важливість дослідження впливу грошово-кредитного регулювання на розвиток корпоративного сектору економіки в умовах нестабільного економічного середовища.

На основі аналізу результатів дослідження особливостей розвитку сучасних корпорацій в умовах динамічного економічного середовища було обґрунтовано модель впливу грошово-кредитного регулювання на розвиток корпоративного сектору економіки, зокрема фінансову архітектуру корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища. Така модель базується на аналізі факторів трансмісійного механізму, показниках реального сектору, параметрах функціонування фінансового сектору та монетарних інструментах Національного банку України.

Дослідження зарубіжного досвіду оптимізації фінансової архітектури корпорацій дало змогу виділити найбільш типові моделі корпорацій, а також особливості їхньої фінансової архітектури. Зазначено, що ефективного функціонування корпорацій можливо досягнути за рахунок оптимізації такої архітектури. Для цього актуальними стають питання дослідження зарубіжної практики удосконалення фінансової архітектури корпорацій в умовах економічної нестабільності зовнішнього середовища.

Отже, доведено, що вдосконалення фінансової архітектури національних корпорацій є визначальним чинником забезпечення

ефективної діяльності, максимізації її ринкової вартості та підвищення добробуту власників. Запропоновано пріоритетні напрямки вдосконалення фінансової архітектури національних корпорацій в умовах нестабільного економічного середовища. До таких напрямків віднесено наступні: проведення системного аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища корпорації; врахування переваг (сильних сторін) та недоліків (слабких сторін) існуючої й потенційної фінансової архітектури корпорації; зменшення обсягів дебіторської заборгованості; оптимізація структури корпорації з урахуванням ефективності роботи окремих її підрозділів; трансформація організаційно-правової форми ведення господарської діяльності. Це дало можливість сформулювати базові умови для удосконалення функціонування та розвитку механізму поетапного процесу оптимізації фінансової архітектури корпорації, що дозволить забезпечити її фінансову стійкість у довгостроковій перспективі.

Удосконалено концептуальні положення механізму оптимізації фінансової архітектури, серед яких виокремлено принципи, завдання, методи і підсистеми забезпечення, що дає можливість науково обґрунтувати доцільність реалізації цілеспрямованого впливу на господарську діяльність корпорації з метою попередження виникнення нових загроз в умовах нестабільного економічного середовища. Використання зазначених концептуальних положень також дозволяє забезпечити стабільний фінансовий стан корпорації та ефективну діяльність у довгостроковому періоді.

Ключові слова: фінансова архітектура, корпорація, структура власності, структура капіталу, корпоративне управління, нестабільне економічне середовища.

ABSTRACT

Nemsadze G. G. Financial architecture of corporations under condition of unstable economic environment. – Qualification scientific work as the manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" (07 "Management and Administration"). – National University "Chernihiv Polytechnic". – Chernihiv, 2021.

The dissertation substantiates the theoretical provisions and develops practical principles for improving the financial architecture of corporations in an unstable economic environment. Theoretical and methodological principles of the financial architecture of the corporation are revealed. The conceptual and categorical apparatus of functioning of corporate structures in modern conditions of economic development of the country is improved. The content of such categories as: "architecture" (system of individual components, their mutual location and relationships, which is a way of expressing certain patterns and forms the functional quality of the subject environment, which depends on the transformation of its components); "financial architecture of the corporation" (adaptive system of interconnected components, namely ownership structure, capital structure, corporate governance and organizational and legal form of management, which affects the corporation's activities by achieving its management financial goals in the short and long term). This provides a comprehensive study of the financial architecture of corporations and helps to form the basis for identifying priority areas for improvement, taking into account the impact of an unstable economic environment.

The components of the financial architecture of the corporation, their main characteristics of functioning and interaction to diagnose and neutralize the negative trends of the unstable economic environment, which allows to ensure financial stability, increase the level of investment potential of the corporation. It is noted that in the conditions of unstable economic environment and strengthening of financial contradictions between interests of various subjects of business activity

questions concerning search of the financial model which is formed on the basis of integrated interaction of structural components of corporation defining its internal structure become especially acute.

A scientific and methodological approach to determining the impact of unstable economic environment on the financial architecture of the corporation, which is based on the identification of external and internal environmental factors in terms of components of the financial architecture of the corporation and allows to identify the impact of such factors on the corporate sector.

Considerable attention is paid to the impact of financial architecture on the efficiency of financial activities of corporations. The assessment of operational efficiency of financial activity of GIR Corporation for 2015–2019 was carried out. Based on the study, it was determined that the financial architecture of the corporation changes under the influence of endogenous and exogenous factors of the corporation's development and depends on monetary regulation in the country.

It is noted that an important component of the analysis of the effectiveness of the corporation's financial activities is its strategic effectiveness. It has been found that ensuring such efficiency is one of the most important issues for corporate management today. Accordingly, the dissertation analyzes the effectiveness of the financial activities of GIR Corporation for 2015-2019, which is realized on the basis of indicators of economic profit, market capitalization of the corporation, the value of the corporation and the coefficient Q Tobin. These indicators are identified as key to the analysis of the strategic efficiency of the financial activities of the corporation. This allows owners to obtain up-to-date information on the financial condition and activities of corporations in order to increase the effectiveness of making and implementing management decisions.

It is proved that the definition of key priorities for the development of modern corporations and the effective use of tools to optimize their financial architecture is impossible without the use of a set of models and methods of economic and mathematical modeling. Thus, the importance of studying the impact of monetary

regulation on the development of the corporate sector of the economy in an unstable economic environment is substantiated.

Based on the analysis of the results of the study of the development of modern corporations in a dynamic economic environment, the model of the impact of monetary regulation on the development of the corporate sector of the economy, in particular the financial architecture of corporations in an unstable economic environment. This model is based on the analysis of transmission mechanism factors, indicators of the real sector, parameters of the financial sector and monetary instruments of the National Bank of Ukraine.

The study of foreign experience in optimizing the financial architecture of corporations has made it possible to identify the most typical models of corporations, as well as the features of their financial architecture. It is noted that the effective functioning of corporations can be achieved by optimizing such an architecture. For this purpose, the issues of studying the foreign practice of improving the financial architecture of corporations in conditions of economic instability of the external environment become relevant.

Thus, it has been proven that improving the financial architecture of national corporations is a determining factor in ensuring efficient operation, maximizing its market value and improving the welfare of owners. The priority directions of improvement of financial architecture of national corporations in the conditions of unstable economic environment are offered. Such areas include the following: conducting a systematic analysis of the internal and external environment of the corporation; taking into account the advantages (strengths) and disadvantages (weaknesses) of the existing and potential financial architecture of the corporation; reduction of receivables; optimization of the structure of the corporation taking into account the efficiency of their individual units; transformation of organizational and legal form of economic activity. This made it possible to form the basic conditions for improving the functioning and development of the mechanism of the phased process of optimizing the financial architecture of the corporation, which will ensure its financial stability in the long run.

The conceptual provisions of the mechanism of optimization of financial architecture are improved, among which the principles, tasks, methods and subsystems of support are singled out, which gives the opportunity to scientifically substantiate the expediency of targeted impact on economic activity of the corporation to prevent new threats in unstable economic environment. The use of these conceptual provisions also allows to ensure a stable financial condition of the corporation and efficient operation in the long run.

Key words: financial architecture, corporation, ownership structure, capital structure, corporate governance, unstable economic environment.